

Pilgrimshjärtan och blåvingar

Om att få sig själv tillbaka i en ny identitet.

AV YLVA EGGEHORN

HELA MIN BARNDOM och ungdomstid, långt upp i vuxen ålder, sprang jag. Inte då och då, utan alltid. I stället för att gå. Jag flög nerför gatorna med insektsnamn i villaförorten Älvsjö. Nyckelpigsvägen, Blåvingevägen, Nunnevägen som alltså inte handlade om fromma klostersistrar utan om tofsspinnare. Gatuskyltarna såg mig susa förbi. Jag var lättare än luft, snabb som en pil. Kanske jag ville springa ut ur mig själv.

I skolan hörde vi berättelser om människor med exotiska namn – Enok, Abraham, Hagar, Noomi. De var på väg åt olika håll. Enok bara försvann. Och det gick undan. På några rader fick vi veta att han levde mycket länge men tydligen inte utträttade särskilt mycket. Jo, familj och barn hade han. Och det sägs ordknapp och tydligt att han "vandrade i gemen-

skap med Gud". Höll jämna steg, så att säga. Men redan i fjärde raden avvek han helt och hållet och syntes aldrig mer till; för "Gud tog upp honom". Steg han ut ur sig själv och rakt in i Gud?

Abraham och hans fru Sara bröt upp från allt känt och kärt och sökte efter ett land trots att de inte hade en aning om vart de skulle komma. En natt under stjärnhimlen kanske Abraham steg ut, inte bara ur sitt tält, utan ur sig själv, och fångades i svindeln av oräkneliga ljus. Han vågade fortsätta, för att han "liksom såg den Osynlige", sägs det. Hagar drevs bort från den abrahamitiska familjekretsen – ett offer för intriger, slavhandel, förtingligande – och togs ut ur sin egen synkrets i ensamheten i öknen, av en röst som sa: Jag ser dig ... Jag är med dig. Noomi fick lämna sitt hemland, utanför allt det som varit hennes eget, och blev tvungen att återvända dit som en

BILD: LARS SJÖBERG

flykting och främling. Hon gick tillbaka, ut ur sin bottenlösa sorg över de döda sönerna, och fick med sig sin sonhustru, som var en "utländsk" kvinna, som enda följeslagare.

INGEN AV OSS går fri. Förr eller senare kommer den där klangen som säger: Dags att gå nu. Ut ur det du kände och växte upp i. Eller ut ur det du trodde att du kände till. Det du var van vid att spegla dig i. Det du ville presentera dig som. Eller det som var självklart som luft och vatten, som asfalten under dina skosulor. Bryta upp. Bli en främling både hemma och borta.

Petrus kom tillbaka till Kinneret, sjön där han lärt sig fiska redan som barn. Jesus var korsfäst, död och begraven. Allt hade slagits i spillror, inte minst Petrus självbild. Han hade inte hållit måttet, inte klarat provet. Framtiden var blank och främmande. Han gjorde det som de flesta av oss gör efter en stor förlust; han gick tillbaka till en välkänd plats, den som fanns innan allt gick sönder, platsen där han ännu visste vem han var. Bara för att upptäcka att varken han själv eller Platsen längre var densamma. Det är svårt att gå ut ur sig själv. Det gör ont. Som att brottas med en ängel.

Där, på stranden, i gryningen, kommer han tillbaka tillsammans med vännerna, efter en hel natts fiske utan att ha fått någonting i båten. Han är yrkesfiskare. Han kan vattnet och vädret. Han vet precis var fisken går. Men här öppnar sig ett tomrum där ingenting längre fungerar. Att rekonstruera sig själv och sin värld efter en stor förlust är tungt. Sömnen

blir dålig. Det slarvar i den inre verkstaden av ett mödosamt återuppbyggnadsarbete. Sorgforskare berättar att i vår hjärna finns neuroner som utvecklas och blir fler i nära relationer, ett mångförgrenat "svar" när den vi håller av kommer i närheten. När vi mister den som betyder mest för oss, blir neuronerna "vilsna". De fortsätter sända, men det finns ingen mottagare... hjärnan behöver långsamt hitta andra vägar till anknytning, det tar både kraft och tid.

DEN DÄR MORGONEN, på väg mot stranden, ser Petrus och de andra en gestalt stå där i motljuset. Han ropar över vattnet: "Hallå – har ni fått något att äta?"

Är ni hungriga? Har ni fått något i er?

En replik som brukar tillhöra kvinnorna, i det samhället och den miljön. Det är Jesus. Han har gjort upp eld som falnat till en glödbädd. Han har grillat fisk. Antagligen har han bröd också. Han är inte i Jerusalem för att kalla till presskonferens och triumfer: Jag har uppstått! Vad var det jag sa! Tid för enskilda intervjuer efteråt!

Nej, han bjuder på frukost. Allt det vanliga laddas om med ny innebörd. Ny värld, helt oprövade vägar att gå. Petrus får sig själv tillbaka i en ny identitet. Sanningen om honom är inte att han är lyckad eller misslyckad. Sanningen är att han älskar Gud och är älskad utan villkor. Ur den insikten växer ett nytt uppdrag som ska leda honom långt utanför kända trakter.

”Ur den insikten växer ett nytt uppdrag som ska leda honom långt utanför kända trakter.”

På en annan strand, egentligen en flodbank, och långt tidigare, brottas en man som heter Jakob hela natten med en främling. Han har flytt hemifrån som ung, byggt upp ett liv långt borta, arbetat hårt, upplevt svek och kärlek, har en familj, boskap, ägodelar. Nu vill han tillbaka, och han kommer som en främling. Där, vid Jabboks vad, skickar han över sina får, sina tjänare, kameler och åsnor, hustrur och barn, mattor, dryckeskärl, kläder. De får gå i förväg. Jakob blir ensam kvar, står det tydligt och lakoniskt i berättelsen om honom. Och när mörkret faller brottas han med en gestalt som inte vill säga sitt namn. Är det hans egen skugga? De smärtsamma minnena från barndomen? Eller en demon? En ängel, en himmelsk budbärare?

Jakob vacklar därifrån nästa morgon. Han blir inte densamme efteråt. För första gången i sitt liv har han gjort anspråk på en egen välsignelse över sitt liv. Han har släppt avundsjukan mot den äldre brodern som verkade ha fått alla privilegier, honom som Jakob måste svika och ljuga inför för att få åtminstone något. Den här natten har han sagt till främlingen han brottas med: ”Jag släpper dig inte, förrän du välsignar mig.” Han vågar tro, han vågar önska! Och främlingen svarar: Varför frågar du efter mitt namn? Nu handlar det om ditt namn. Från och med nu heter du inte Jakob, utan Israel, den som brottats med Gud. *Och du vann.*

Är det här att vara en pilgrim, att gång på gång gå ut ur sig själv, för att inte bara hitta sig själv utan stiga in i en ny värld, släppa taget om det som varit och också om det som ska komma, tillsammans med Honom som är med oss i varje nytt steg: – Har ni fått något i er?

JAG SPRANG LÄNGS Blåvingevägen. Kanske jag ville springa ut ur mig själv. Ner till Långsjön och de gamla ekarna som alltid lyssnade och förstod. Inte visste jag att vissa blåvingefjärilar faktiskt tillbringar en stor del av sin uppväxt i – myrstackar. Myrorna hämtar larverna och låter dem äta inne i stacken, och i utbyte får de något sött som luktar gott, utsöndringar från larverna. När det är dags för förvandling till fjäril lämnar blåvingarna myrstacken. Möjligen var jag en blåvinge i förtortens myrstack. Jag passade inte in. Inte visste jag att det fanns ett ord som ”pilgrim”. Från ordet *peregrinus* som betyder främling. Jag hade

inte hört talas om att människor i alla tider varit på vandring till heliga platser, till det som är *beyond*, utöver, bortom, att vårt eget land var genomkorsat av pilgrimsleder, att på medeltiden lämnade tusentals människor hus och hem, gård och familj och gav sig iväg, ibland under fler dagar än arbetsdagar under ett år.

Det är längesen. Och livet blev på många sätt omstörtande, oväntat, underbart och svårt. Jag springer inte längre. Jag lyckades bli hemmastadd på många sätt, genom arbete, familj och ägodelar, det som myrstacken kräver. Jag älskar doften av barmark efter vintern, jorden som smular sig kring fötterna när det är dags att harva härute på landet, tranorna som långsamt och majestätiskt landar i vår dal och får oss att förstå att det kanske är deras dal. Utan den oväntade relationen till Jesus från tonårstiden hade jag kunnat bli en tunn blå rök; han jordade mig som människa. Ändå finns en oförklarad rest kvar. Jag hör hemma här, och ändå inte. Himlen ropar på mig. Och med himlen menar jag vad jag skrev en gång, på engelska:

No don't get me wrong about heaven.
I am not talking about a prolonged time
Stretching into an infinite room.
I am talking about a quality.
A kiss.
You know what I mean.

Kanske himlen var verkligare förr, eller är verkligare i andra länder än vårt, har jag tänkt sista tiden. När sjukdomar, krig och svält drabbade hårdare och ing-

en kom undan, rik eller fattig. Vi förknippar himlen med döden. Då ska vi nå vårt slutmål som främlingar i den här världen. Och jag tror det är sant, även om jag värjer mig mot alltför precisa och kontrollerande föreställningar om den saken.

Jag har anat och sett vad det innebär att äntligen vara fri från alla begränsningar och ett med den stora sången, på den plats där Gud ska torka alla tårar, våra egna och hans. Så länge ett barn gråter här på jorden, och de är många, är det något att längta efter och kämpa för.

Men det vore värt att pröva tanken att himlen i själva verket hör ihop med livet. Det sårbara men oförstörbara livet i Gud, lodrätt ner i våra liv, i varje steg vi tar. Pilgrimsfärder har sin mening. De kan hjälpa oss gestalta och erfara vad det är att vara på väg ut ur sig själv, det vill säga sitt begränsande ego, till den nya världens frukost på stranden, till att bokstavligen återhämta sig själv inför Blicken som säger:

Jag känner dig. Jag vet att du älskar mig, också när du inte själv tror det. Du är skapad till att för alltid leva i mig. Du har ett nytt namn, ett namn som ingen känner utom den som får det. Du är på väg mot förvandling, steg för steg. Det är värt priset.

YLVA EGGEHORN är författare och poet. Hon har nyligen utkommit med "Stränder in mot ljuset", dikter i urval (Libris).